

UVOD

Kao što je poznato, samo uvođenje i sve šira primjena kompjuterskog procesiranja podataka u kombinaciji sa savremenim telekomunikacionim sistemima dovodi do velikih tehnoloških promjena u funkcionisanju banaka i drugih finansijskih institucija. U tom smislu može se govoriti o stvaranju i razvoju elektronskog bankarstva.

Radi se o savremenom i budućem bankarstvu koje je prožeto elektronskim sistemima. Ova tehnološka revolucija u bankarstvu vrši se u smislu permanentnih evolucionih procesa. To znači da se tehnološka promjena ne sastoji u jednokratnoj kompletnoj transformaciji tehnološke baze bankarstva. Pokrenuti proces tehnološke revolucije trajno će dovesti do uvođenja novih postupaka i tehnologija u kompjuterskim i telekomunikacionim sistemima.

Glavne promjene koje su do sada ostvarene na planu elektronskog bankarstva sastoje se pretežno u rutinskim transakcijama u bankama. Tu prije svega spada platni promet koji se temeljno mijenja uvođenjem elektronskog transfera novca (electronic funds transfer, EFT).

Dosadašnji sistemi plaćanja zasnivali su se na čekovnom ili žiro platnom prometu. Kod čekovnog platnog prometa inicijativa plaćanja potiče od kupca koji plaća čekom na teret transakcionog računa kod svoje banke a u korist prodavca koji dobija novac na računu kod njegove banke. I kod žiro platnog prometa inicijativa dolazi od kupca koji izdaje platni nalog svojoj banci da na teret njegovog transakcionog računa isplati naznačenu sumu korisniku plaćanja na njegov račun kod odgovarajuće banke.

Za oba pomenuta sistema plaćanja je karakteristična velika količina papira, što je postao vrlo težak problem u razvijenim zemljama sa ogromnom masom plaćanja. Sem toga, papirni platni promet zahtijeva dosta vremena za finalizaciju plaćanja. To su bili razlozi što je pojava elektronske informacione tehnologije brzo uticala na potiskivanje papirnog načina plaćanja (preko čekova i žiro prometa) u korist elektronskog sistema plaćanja.

Pored platnog prometa, u kontekstu elektronskog transfera sredstava nalaze se i druge rutinske operacije koje banke vrše za svoje klijente. Radi se o polaganju novca na transakcione i štedne depozite, transferu novca između transakcionih i štednih depozita, upitima stanja na računima, transakcijama na deviznom i novčanom tržištu, kupovini i prodaji vrednosnih papira itd.

Bankarski informacijski sistemi za procesiranje podataka pretežno imaju za cilj da izvrše tehničke usluge, da obezbijede sigurnost transakcija kao i ekonomičnost elektronskih usluga. Kvalitet tehničkih usluga u elektronskom bankarstvu treba da prije svega znači mnogo veću brzinu kod obavljanja ovih transakcija u odnosu na ranije primijenjene metode.

Sigurnost transakcija uključuje i tajnost, što je nužna pretpostavka za prihvatljivost elektronskih metoda za nebankarske učesnike. Najzad, ekonomičnost ovih transakcija znači da nove elektronske usluge ne mogu imati veću cijenu nego usluge koje su ranije vršene na konvencionalan način.